

Innspill fra Forskningsrådet til Produktivitetskommissjonen 21.8.2014

Forskning og produktivitet

1) Generelt om FoU og innovasjons rolle for produktivitet Kunnskapens betydning for økonomisk vekst og produktivitet kan bli undervurdert og eller for dårlig forstått. I Norge, som internasjonalt, er derfor videreutvikling av kunnskapsgrunnlaget på feltet viktig. En økonomisk analyse som ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til hvordan kunnskap påvirker og kan brukes for økonomiske utviklingen kan resultere i under- eller feilinvesteringer i forskning og innovasjon. Det er ikke kunnskapen i seg selv som skaper utvikling, men kunnskap i kombinasjon med andre produksjonsfaktorer. Kunnskap er ikke direkte målbar og man bruker derfor indikatorer som representerer kunnskapsinnhold på en brukbar måte, for eksempel vitenskapelige artikler eller utdannede kandidater. Særlig krevende er det at resultater og effekter oppstår over tid og hvor- som-helst. Dette er et forskningsfelt hvor det er behov for kontinuerlig kunnskapsutvikling.

2) Forskning på offentlig sektors utfordringer og oppgaver er viktig for å utvikle produktiviteten For å kunne utvikle offentlig sektor og samspillet med resten av samfunnet kreves kunnskap om de utfordringene som skal møtes, om hvilke strategier og tiltak som virker, og om hva som skal til for å få det til å virke. Utfordringene må forstås både på policy-, system- og tjenestenivå. Dette krever anvendt forskning av høy kvalitet som er relevant for aktørene og som er formidlet til de som skal gjøre seg nytte av forskningen. Det har i flere år vært arbeidet systematisk for å utvikle samfunnsforskningen i denne retningen. Det foregår omfattende innovasjonsaktivitet i offentlig sektor uten at dokumentasjon, læring og spredning er systematisert. Forskning kan bidra gjennom bruk av metodikk og spredning av resultater, bla. gjennom utdanning. Store samfunnsutfordringer krever betydelige omstillinger med sikte på økt effektivitet. Mest tydelig er dette for helse-, omsorgs- og velferdstjenestene, samspillet mellom sektorer og styringsnivåer og digitalisering koblet til organisasjonsendring og standardiseringen. Det må utvikles et helhetlig innovasjonssystem for offentlig sektor koblet til forskning og innovasjonssystemet for næringslivet.

3) Innovative anskaffelsesprosesser kobler offentlige behov og privat sektor Nasjonale behov må identifiseres for å sikre koordinert innsats, kritisk masse i kunnskapsutviklingen og målrettet finansiering. Forskning forut for omfattende infrastruktur- og tjenesteutvikling er viktig for oppdatering, innhenting av ny kunnskap og innovasjon, for eksempel knyttet til IKT- og samferdselsinvesteringer. Når konkrete behov er identifisert, er innovasjonsrettet FoU av produkter og tjenester vesentlig, både hos private aktører og hos offentlige aktører som skal ta ut innovasjonseffektene. Det er behov for kunnskap om og mer etablert praksis for forskning og innovasjonsprosesser som kan realiseres innenfor anskaffelsesregelverket, der offentlige aktører og private aktører kan utvikle løsninger for offentlig sektor. Det trengs kunnskap og erfaring om hvordan innovasjonseffekten av offentlige anskaffelser faktisk blir realisert. Offentlige myndigheter kan bidra til forutsigbarhet og strategiske og innovative anskaffelser gjennom klargjøring av ansvar, samspill med sentrale aktører og forpliktende implementering av politiske vedtak.

4) Produktivitet i forskningen selv Forskning gir ny kunnskap, og man kan si at et produktivt forskningssystem frembringer så mye ny kunnskap som mulig med de ressursene som er tilgjengelige. Kunnskap har imidlertid elementer av både kvalitet og relevans og et produktivt system må ivareta begge elementer, men balansen kan variere. Produktiviteten påvirkes også av tilgangen på ressurser, infrastruktur og arbeidsmiljøet. Rent samfunnsøkonomisk betyr dette at det er usikkerhet knyttet til returen på de investeringene man gjør. For universiteter og høyskoler må investeringer i menneskelig kapital også ta

hensyn til at ansatte skal være produktive også på andre områder enn i forskningen. I Norge har antall publikasjoner økt sterkt over lang tid, men det er ikke nødvendigvis slik at kontinuerlig vekst er det eneste målet. Flere analyser tyder på at utfordringen ligger i å øke kvaliteten i form av kunnskap som bringer ny erkjennelse, innovasjoner eller løser store samfunnsutfordringer. Det kan derfor tenkes at økt produktivitet først og fremst innebærer å investere i mennesker og infrastruktur som bidrar til å løse slike utfordringer.